ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 18ης Φεβρουαρίου 1992 *

Στην υπόθεση C-5/91,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του tribunal du travail της Mons, τμήμα La Louvière (Βέλγιο), προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Antonietta Di Prinzio

και

Office national des pensions,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. A. Schockweiler, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Darmon
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

έχοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Antonietta Di Prinzio, εκπροσωπούμενη από τον D. Rossini, συνδικαλιστικό εκπρόσωπο του CSC Βρυξελλών·

— το Office national des pensions, εκπροσωπούμενο από τον R. Masyn, γενικό διευθυντή·

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τη Μ. Πατακιά, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας·

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Di Prinzio, του Office national des pensions, εκπροσωπουμένου από τον J.-P. Lheureux, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από τον Δ. Γκουλούση, νομικό σύμβουλο, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 22ας Οκτωβρίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Δεκεμβρίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1990 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Ιανουαρίου 1991, το tribunal du travail της Μονσ, τμήμα La Louvière υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο δίκης μεταξύ της Antonietta Di Prinzio και του Office national des pensions (Εθνικό Ταμείο Συντάξεων, στο εξής: Ταμείο) σχετικά με τον υπολογισμό από τον αρμόδιο βελγικό φορέα της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου που οφειλόταν στον σύζυγο της Di Prinzio και, μετά τον θάνατό του, της συντάξεως επιζώντος που οφείλεται στη χήρα του εργαζομένου.

3 Από τη δικογραφία που διαβίβασε στο Δικαστήριο το εθνικό δικαστήριο προκύπτει ότι η Di Prinzio είναι χήρα Ιταλού υπηκόου, του Guerrino Tormen, που γεννήθηκε στις 4 Ιανουαρίου 1923 και απεβίωσε στις 12 Ιανουαρίου 1981, ο οποίος δικαιολογεί σταδιοδρομία 26 πραγματικών ή εξομοιουμένων ετών ως εργάτης υπεδάφους ορυχείου στο Βέλγιο, επιπλέον δε εργάστηκε επί δύο έτη ως εργάτης (γενικό σύστημα ασφαλίσεως) στην Ιταλία.

4 Το 1965 ο Τορμεν συνταξιοδοτήθηκε λόγω αναπηρίας. Την 1η Απριλίου 1978 η σύνταξη αναπηρίας που ελάμβανε από τον αρμόδιο βελγικό φορέα μεταβλήθηκε σε σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου. Κατά την ίδια ημερομηνία έλαβε επίσης στην Ιταλία σύνταξη αναπηρίας που δεν μπορούσε να μεταβληθεί σε τέτοια σύνταξη.

5 Στις 2 Μαρτίου 1984, το Ταμείο καθόρισε σε 29/30 της πλήρους σταδιοδρομίας τη σύνταξη αποχωρήσεως που οφειλόταν στον Τορμεν κατά την 1η Απριλίου 1978 και τη σύνταξη επιζώντος που οφειλόταν στην Di Prinzio την 1η Φεβρουαρίου 1981.

6 Η εφαρμοστέα βελγική νομοθεσία προβλέπει ότι ο εργαζόμενος που εργάστηκε κατά σύνηθες και κύριο επάγγελμα ως εργάτης ορυχείου επί 20 έτη τουλάχιστον μπορεί να λάβει ως σύνταξη αποχωρήσεως το 1/30 για κάθε ημερολογιακό έτος εργασίας υπ' αυτή την ιδιότητα. Δικαιούται δε πλήρους συντάξεως (30/30) αν εργάστηκε ως εργάτης ορυχείου επί 30 έτη. Αν δεν συμπληρώνει 30 έτη εργασίας υπό την ιδιότητα αυτή, αλλά 25 τουλάχιστον, του αναγνωρίζονται πρόσθετα πλασματικά έτη ίσα με τη διαφορά μεταξύ του 30 και του αριθμού των πραγματικών ετών εργασίας.

7 Σύμφωνα με μια απαγορεύουσα τη σώρευση διάταξη που προστέθηκε στη σχετική βελγική νομοθεσία με νόμο της 10ης Φεβρουαρίου 1981 και ίσχυσε αναδρομικώς από 1ης Ιανουαρίου 1981, ο αριθμός των προσθέτων πλασματικών ετών μειώνεται κατά τον αριθμό των ετών για τα οποία ο εργαζόμενος μπορεί να αξιώσει σύνταξη αποχωρήσεως ή αντίστοιχο πλεονέκτημα δυνάμει άλλου βελγικού συστήματος εκτός του συστήματος που διέπει τους ανεξαρτήτους εργαζομένους, δυνάμει συστήματος ξένης χώρας ή συστήματος που εφαρμόζεται στο προσωπικό διεθνούς οργανισμού. Για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής, με σύνταξη αποχωρήσεως εξομοιώνεται η σύνταξη αναπηρίας ή κάθε αντίστοιχη παροχή που χορηγείται δυνάμει συστήματος ξένης χώρας ή συστήματος που εφαρμόζεται στο προσωπικό διεθνούς οργανισμού.

8 Στον Tormen, δικαιολογούντα 26 έτη πραγματικής ή εξομοιουμένης εργασίας στα βελγικά ορυχεία, αναγνωρίστηκαν τέσσερα πρόσθετα πλασματικά έτη προκειμένου να λάβει πλήρη σύνταξη εργάτη υπεδάφους ορυχείου. Ο Tormen πληρούσε δηλαδή στο Βέλγιο όλες τις προϋποθέσεις που απαιτεί η νομοθεσία του κράτους αυτού για τη θεμελίωση δικαιώματος συντάξεως αποχωρήσεως 30/30.

9 Ωστόσο, δεδομένου ότι ο Tormen είχε επίσης απασχοληθεί ως εργάτης στην Ιταλία επί δύο έτη τα οποία αντιστοιχούν, σύμφωνα με τη βεγλική νομοθεσία, σε ένα έτος του συστήματος των εργατών ορυχείου, ελάμβανε δε για την απασχόληση αυτή σύνταξη αναπηρίας από τους αρμοδίους φορείς του εν λόγω κράτους μέλους, το Ταμείο αφαίρεσε κατ' εφαρμογή της απαγορεύουσας τη σώρευση διατάξεως που εισήχθη στη βελγική νομοθεσία, ένα έτος από τα πρόσθετα πλασματικά έτη που είχαν αναγνωριστεί στον Tormen. Κατόπιν αυτού το Ταμείο υπολόγισε τη σύνταξη αποχωρήσεως του Tormen καθώς και τη σύνταξη επιζώντος της χήρας του βάσει των 29/30 σταδιοδρομίας.

10 Η Di Prinzio, που θεωρούσε ότι για τον υπολογισμό των παροχών έπρεπε να ληφθεί υπόψη σταδιοδρομία 30/30 χωρίς να μειωθεί, άσκησε προσφυγή κατά των επιδίκων αποφάσεων του Ταμείου ενώπιον του tribunal du travail της Mons.

11 Με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1990, το δικαστήριο αυτό έκρινε εν μέρει βάσιμη την προσφυγή της Di Prinzio. Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1980 η βελγική νομοθεσία δεν περιείχε διάταξη απαγορεύουσα τη σώρευση για την περίπτωση που χορηγείται και άλλη σύνταξη, το tribunal du travail της Mons έκρινε ότι η σύνταξη αποχωρήσεως του Tormen έπρεπε να καθοριστεί επί βάσεως 30/30 για την περίοδο από 1ης Απριλίου 1978 μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1980.

12 Κατά τα λοιπά, το εθνικό δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα μήπως η εφαρμογή του κανονισμού 1408/71, και συγκεκριμένα του άρθρου 46, κατέληγε σε ευνοϊκότερο για τον εργαζόμενο αποτέλεσμα από την εφαρμογή του εθνικού δικαίου εκ μέρους του Ταμείου, οπότε θα έπρεπε να προτιμηθεί το κοινοτικό σύστημα.

13 Εκτιμώντας ότι η διαφορά θέτει προβλήματα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου, το tribunal du travail της Mons ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Ανεξαρτήτως της φύσεως των παροχών που χορηγούνται εντός διαφόρων κρατών μελών, οφείλει ένα κράτος μέλος να εφαρμόζει το άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71 όταν η ηλικία συνταξιοδοτήσεως δεν έχει συμπληρωθεί εντός του κράτους αυτού, ενώ ο υπολογισμός της θεωρητικής συντάξεως είναι αδύνατον να πραγματοποιηθεί αν η σταδιοδρομία εντός του πρώτου αυτού κράτους δεν είναι πλήρης, αφού οι παροχές εντός του δευτέρου κράτους μέλους δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη επειδή δεν έχει συμπληρωθεί η ηλικία συνταξιοδοτήσεως για τη λήψη των εν λόγω παροχών;

2) Όταν ένα κράτος μέλος υπολογίζει τη θεωρητική σύνταξη χωρίς να λαμβάνει υπόψη τα έτη που έχουν συμπληρωθεί σε άλλο κράτος μέλος, υπάρχει αναλογικός επιμερισμός; Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, πρέπει να αντιστοιχεί στη θεωρητική ή αυτοτελή σύνταξη ή πρέπει να γίνεται με αφαίρεση από τον αριθμητή των πλασματικών ετών αορίστως ή χρονικώς προσδιοριζομένων ή μάλιστα των πράγματι συμπληρωθέντων ετών που αναγνωρίστηκαν στο πρώτο κράτος

μέλος κατά τον υπολογισμό της θεωρητικής συντάξεως, μέχρι του αριθμού των ετών που έχουν συμπληρωθεί στο δεύτερο κράτος μέλος;

3) — Πρέπει να αποκλείεται, βάσει του άρθρου 46, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, η χορήγηση συντάξεως που ισούται, κατόπιν αναλογικού επιμερισμού, προς την αυτοτελή σύνταξη, με συνέπεια η σύνταξη αυτή να μη μπορεί να χορηγηθεί ενώ είναι ευνοϊκότερη από τη σύνταξη δυνάμει του εσωτερικού δικαίου και από τη σύνταξη που προκύπτει κατόπιν διορθώσεως κατά το άρθρο 46, παράγραφος 3;

— Επιβάλλεται ή επιτρέπεται η εφαρμογή του άρθρου 46, παράγραφος 3, όχι μόνο στην αυτοτελή σύνταξη, αλλά και στην κατόπιν αναλογικού επιμερισμού υπολογιζομένη, η οποία ισούται προς την αυτοτελή σύνταξη ή όταν η κατόπιν αναλογικού επιμερισμού υπολογιζομένη σύνταξη προσαυξημένη κατά τη σύνταξη που χορηγεί το άλλο κράτος μέλος υπερβαίνει το θεωρητικό ποσό;

— Πρέπει να αποκλείεται η χορήγηση συντάξεως βάσει αναλογικού επιμερισμού μικρότερης από την αυτοτελή σύνταξη σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, και όταν ακόμα η κατ' αναλογικό επιμερισμό υπολογιζομένη σύνταξη είναι ευνοϊκότερη από την κατά το εσωτερικό δίκαιο σύνταξη και από την κατά το κοινοτικό δίκαιο παροχή;

14 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί του πρώτου ερωτήματος

15 Από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής και από τα περιστατικά της κύριας υπόθεσης προκύπτει ότι, με το ερώτημα αυτό, το εθνικό δικαστήριο ερωτά ουσιαστικά αν ο αρμόδιος φορέας ενός κράτους μέλους οφείλει να εφαρμόσει το άρθρο 46 του κανονισμού **1408/71** για την εκκαθάριση των παροχών που οφείλονται σε διακινούμενο εργαζόμενο, ο οποίος πληροί όλες τις προϋποθέσεις για να λάβει πλήρη σύνταξη αποχωρήσεως από το κράτος αυτό, επίσης δε λαμβάνει σύνταξη αναπηρίας που δεν έχει μεταβληθεί σε σύνταξη αποχωρήσεως εντός άλλου κράτους μέλους, ακόμη και αν ο εργαζόμενος αυτός δεν έχει συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδοτήσεως που απαιτείται κατά τη νομοθεσία του πρώτου κράτους για την απόκτηση του δικαιώματος

παροχών βάσει περιόδων ασφαλίσεως ή εργασίας που πραγματοποιήθηκαν στο δεύτερο κράτος μέλος.

16 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό,πρέπει να σημειωθεί εκ προοιμίου ότι, στην περίπτωση σωρεύσεως παροχών που καταβάλλονται από τους αρμοδίους φορείς δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, το Δικαστήριο δέχεται κατά πάγια νομολογία (βλ. ιδίως τις αποφάσεις της 13ης Οκτωβρίου 1977, 22/77, Mura, Συλλογή 1977, σ. 1699· της 16ης Μαΐου 1979, 236/78, Mura, Συλλογή 1979, σ. 1819· 2ας Ιουλίου 1981, 116/80, 117/80, 119/80, 120/80 και 121/80, Celestre, Συλλογή 1981, σ. 1737· της 18ης Απριλίου 1989, 128/88, Di Felice, Συλλογή 1989, σ. 923· της 5ης Απριλίου 1990, C-108/89, Pian, Συλλογή 1990, σ. I-1599) ότι, οσάκις ο διακινούμενος εργαζόμενος λαμβάνει σύνταξη δυνάμει μόνης της εθνικής νομοθεσίας ενός κράτους μέλους, οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 δεν απαγορεύουν να εφαρμόζεται στην περίπτωσή του ολόκληρη η εν λόγω εθνική νομοθεσία, περιλαμβανομένων των απαγορευτικών της σωρεύσεως κανόνων που αυτή προβλέπει.

17 Από την ίδια νομολογία προκύπτει πάντως ότι, αν μόνη η εθνική νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους είναι λιγότερο ευνοϊκή για τον εργαζόμενο από το κοινοτικό σύστημα του κανονισμού 1408/71, τότε εφαρμόζονται οι διατάξεις του κανονισμού αυτού στο σύνολό τους.

18 Επομένως, ο αρμόδιος φορέας πρέπει να συγκρίνει τις παροχές που θα οφείλονταν κατ' εφαρμογή μόνης της εθνικής νομοθεσίας, περιλαμβανομένων και των απαγορευτικών της σωρεύσεως κανόνων που προβλέπει, με τις παροχές που θα οφείλονταν κατ' εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, λαμβανομένων υπόψη και των απαγορευτικών της σωρεύσεως κανόνων του κανονισμού 1408/71 και να χορηγήσει στον διακινούμενο εργαζόμενο την υψηλότερη παροχή.

19 Για τον υπολογισμό των παροχών που οφείλονται κατ' εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, ο αρμόδιος φορέας πρέπει συγκεκριμένα να λάβει υπόψη ότι, κατά το άρθρο 12, παράγραφος 2, δεύτερη φράση, του κανονισμού 1408/71, οι διατάξεις περί μειώσεως, αναστολής ή καταργήσεως που προβλέπει η νομοθεσία κράτους μέλους σε περί-

πτωση σωρεύσεως μιας παροχής με άλλες παροχές κοινωνικής ασφαλίσεως που έχουν αποκτηθεί στο ίδιο κράτος ή βάσει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους δεν έχουν εφαρμογή οσάκις ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει παροχές της ιδίας φύσεως για αναπηρία, γήρας, θάνατο (συντάξεις) ή επαγγελματική ασθένεια που καταβάλλονται από τους φορείς δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 46, 50 και 51 ή του άρθρου 60, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού 1408/71.

20 Συναφώς πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 1980, 4/80, D' Amico, Συλλογή 1980, σ. 2951· προαναφερθείσες αποφάσεις της 2ας Ιουλίου 1981, Celestre, και της 5ης Απριλίου 1990, Pian), όταν ένας εργαζόμενος λαμβάνει παροχές αναπηρίας που έχουν μετατραπεί σε σύνταξη γήρατος δυνάμει της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους και παροχές αναπηρίας που δεν έχουν ακόμα μετατραπεί σε σύνταξη γήρατος δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, η σύνταξη γήρατος και η σύνταξη αναπηρίας πρέπει να θεωρούνται ότι είναι της ίδιας φύσεως, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71.

21 Το Δικαστήριο συνάγει από τα ανωτέρω (προαναφερθείσες αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 1980, D' Amico και της 2ας Ιουλίου 1981, Celestre) ότι στην περίπτωση αυτή, αφενός, αποκλείεται η εφαρμογή των εθνικών κανόνων που απαγορεύουν τη σώρευση, δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 2, δεύτερη φράση, του κανονισμού 1408/71 και, αφετέρου, για τον προσδιορισμό των δικαιωμάτων του εργαζομένου, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του κεφαλαίου 3 του κανονισμού αυτού και ιδίως το άρθρο 46 που ανήκει σ' αυτό το κεφάλαιο.

22 Από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής προκύπτει ότι το εθνικό δικαστήριο φρονεί ότι, στην περίπτωση όπου ο διακινούμενος εργαζόμενος δεν έχει ακόμα συμπληρώσει, στο κράτος όπου ζητείται η χορήγηση των παροχών, την ηλικία συνταξιοδοτήσεως που απαιτείται για τη χορήγηση παροχών βάσει των περιόδων ασφαλίσεως ή εργασίας που έχει πραγματοποιήσει σε άλλο κράτος μέλος, είναι αδύνατος ο κατά το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, του κανονισμού 1408/71 υπολογισμός της θεωρητικής συντάξεως.

23 Συναφώς διαπιστώνεται πρώτον ότι το θεωρητικό ποσό της παροχής, κατά την έννοια του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, του κανονισμού 1408/71, είναι αυτό που θα μπορούσε να αξιώσει ο εργαζόμενος αν όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχει συμπληρώσει σε διάφορα κράτη μέλη είχαν συμπληρωθεί στο εν λόγω κράτος μέλος και υπό τη νομοθεσία την οποία εφαρμόζει ο φορέας κατά τον χρόνο της εκκαθαρίσεως της παροχής.

24 Σημειωτέον εν συνεχεία ότι κατά το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ, του κανονισμού 1408/71 το σύνολο των περιόδων ασφαλίσεως δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από τη μεγίστη διάρκεια που απαιτεί για τη χορήγηση πλήρους παροχής η νομοθεσία του κράτους μέλους στην οποία υπάγεται ο φορέας που καταβάλλει την παροχή.

25 Όμως, σε μια περίπτωση όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη, ο εργαζόμενος δικαιούται πλήρη σύνταξη δυνάμει μόνης της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους, οπότε ο υπολογισμός των περιόδων που έχει συμπληρώσει στα άλλα κράτη μέλη δεν είναι αναγκαίος για τη συμπλήρωση των περιόδων που έχει συμπληρώσει υπό τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο ζητείται η καταβολή των παροχών, για την απόκτηση του σχετικού δικαιώματος.

26 Επομένως, στην περίπτωση αυτή, το θεωρητικό ποσό των παροχών πρέπει να προσδιορίζεται από τον αρμόδιο φορέα του οποίου η νομοθεσία παρέχει δικαίωμα πλήρους συντάξεως, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχει συμπληρώσει ο εργαζόμενος σε άλλο κράτος μέλος.

27 Σημειωτέον επίσης ότι η ηλικία του δικαιούχου των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως δεν αποτελεί προϋπόθεση για να μπορούν να θεωρηθούν οι παροχές αυτές της ιδίας φύσεως κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, δεύτερη φράση, του κανονισμού 1408/71.

28 Κατά συνέπεια, η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που καθιέρωσε το Δικαστήριο με τις προαναφερθείσες αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 1980, D' Amico και της 2ας Ιουλίου 1981, Celestre, δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι, στην κύρια υπόθεση, ο διακινούμενος εργαζόμενος δεν είχε ακόμα συμπληρώσει στο κράτος μέλος όπου ζητείται η καταβολή των παροχών την ηλικία συνταξιοδοτήσεως που απαιτείται για τη χορήγηση παροχών βάσει περιόδων ασφαλίσεως ή εργασίας που έχουν συμπληρωθεί σε άλλο κράτος μέλος.

29 Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι στο πρώτο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου πρέπει να δοθεί απάντηση ότι ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους οφείλει να εφαρμόσει το άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71 όταν εκκαθαρίζει τις παροχές που οφείλονται σε διακινούμενο εργαζόμενο ο οποίος πληροί όλες τις προϋποθέσεις για να λάβει πλήρη σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου στο κράτος αυτό και λαμβάνει επίσης σύνταξη αναπηρίας, η οποία δεν έχει μεταβληθεί σε σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου σε άλλο κράτος μέλος, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία ο εργαζόμενος αυτός δεν έχει συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδοτήσεως που απαιτείται κατά τη νομοθεσία του πρώτου κράτους για να αποκτήσει το δικαίωμα παροχών που απορρέει από τη συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως ή απασχολήσεως στο δεύτερο κράτος μέλος.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

30 Με τα ερωτήματα αυτά που πρέπει να εξεταστούν μαζί, το εθνικό δικαστήριο ερωτά ουσιαστικά πώς πρέπει να υπολογιστεί, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και συγκεκριμένα με το άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71, η σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου που πρέπει να λάβει ο διακινούμενος εργαζόμενος όταν πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την απόκτηση δικαιώματος πλήρους συντάξεως κατά την εθνική νομοθεσία ενός κράτους μέλους και μόνο, κατά την οποία ελήφθησαν υπόψη για τη θεμελίωση της συντάξεως τα έτη πραγματικής απασχολήσεως ή τα εξομοιούμενα σ' αυτό το κράτος μέλος, επί πλέον δε και ορισμένος αριθμός πλασματικών ετών για χρόνο προγενέστερο της αποκτήσεως του δικαιώματος επί των παροχών, ο δε εργαζόμενος είχε συμπληρώσει, πριν από την εν λόγω δραστηριότητα, περίοδο ασφαλίσεως ή εργασίας σε άλλο κράτος μέλος για την οποία δικαιούται στο κράτος αυτό σύνταξη αναπηρίας που δεν έχει μετατραπεί σε σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου.

31 Για να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα αυτά πρέπει να σημειωθεί εκ προοιμίου ότι το άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71 περιέχει τις διατάξεις που πρέπει να εφαρμόζονται για την εκκαθάριση, κατά το κοινοτικό δίκαιο, των παροχών γήρατος στην περίπτωση του εργαζομένου ο οποίος έχει υπαχθεί στη νομοθεσία δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών.

32 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση της 16ης Μαΐου 1979, Mura, όπ. π.), σε περίπτωση όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη, όπου ο ενδιαφερόμενος μπορεί να λάβει πλήρη σύνταξη σε ένα κράτος μέλος χωρίς να επικαλεστεί περιόδους ασφαλίσεως ή εργασίας που πραγματοποίησε σε άλλα κράτη μέλη διότι πληροί όλες τις προϋποθέσεις που προβλέπει η νομοθεσία του πρώτου κράτους για την απόκτηση του σχετικού δικαιώματος, πρέπει να εφαρμόζονται εξ ολοκλήρου οι διατάξεις του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71.

33 Ο υπολογισμός του ποσού των παροχών σύμφωνα με το άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71 πρέπει να γίνεται σε τρία στάδια.

34 Πρώτον, ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει την αυτοτελή παροχή δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71. Προς τούτο υπολογίζει κατά την οικεία νομοθεσία το ποσό της παροχής που θα δικαιούταν ο εργαζόμενος κατά τη νομοθεσία αυτή, αν δεν ελάμβανε παροχή δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους.

35 Πρέπει να σημειωθεί, όπως κρίθηκε στη σκέψη 17 ανωτέρω, ότι, για τον υπολογισμό των παροχών βάσει του κοινοτικού δικαίου, πρέπει να εφαρμοστούν οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 στο σύνολό τους, ο αρμόδιος φορέας δηλαδή οφείλει να λάβει υπόψη και τις διατάξεις του άρθρου 12, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71.

36 Επ' αυτού όμως το Δικαστήριο είχε κρίνει (βλ. αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 1985, 58/84, Romano, Συλλογή 1985, σ. 1679, και 117/84, Ruzzu, Συλλογή 1985, σ. 1697) ότι ο εθνικός κανόνας που μειώνει τα πρόσθετα έτη πλασματικής απασχολήσεως που μπορούν να αναγνωριστούν υπέρ του εργαζομένου, κατά τον αριθμό των ετών για τα οποία ο εργαζόμενος μπορεί να αξιώσει σύνταξη σε άλλο κράτος μέλος, αποτελεί ρήτρα περί μειώσεως κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71.

37 Σημειωτέον περαιτέρω ότι, όπως διαπιστώνεται στη σκέψη 20 της παρούσας, η σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου που οφείλεται δυνάμει της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους και η παροχή αναπηρίας που δεν έχει ακόμα μετατραπεί σε τέτοια σύνταξη και καταβάλλεται δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους πρέπει να θεωρούνται ότι είναι της ιδίας φύσεως κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71.

38 Κατά συνέπεια, σε περίπτωση όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη, η εφαρμογή των εθνικών κανόνων που απαγορεύουν τη σώρευση αποκλείεται δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 2, δεύτερη φράση, του κανονισμού 1408/71, για τον υπολογισμό των παροχών κατά το κοινοτικό δίκαιο.

39 Επομένως, όταν η νομοθεσία ενός κράτους μέλους αναγνωρίζει δικαίωμα πλήρους συντάξεως κατόπιν προσθήκης ορισμένου αριθμού πλασματικών ετών στην πραγματική ή εξομοιουμένη περίοδο απασχολήσεως, η αυτοτελής παροχή βάσει του άρθρου 46, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71 ισούται με την πλήρη σύνταξη χωρίς να μπορούν να αφαιρεθούν, κατ' εφαρμογή εθνικού κανόνα που απαγορεύει τη σώρευση, από τον αριθμό των πλασματικών ετών που συμπληρώνουν την πραγματική ή εξομοιουμένη περίοδο απασχολήσεως οι περίοδοι που έχουν συμπληρωθεί σε άλλο κράτος μέλος.

40 Το άρθρο 46, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71 προβλέπει ότι ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει, δεύτερον, το ποσό της παροχής κατόπιν αναλογικού επιμερισμού σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού.

41 Προς τούτο υπολογίζει πρώτα, δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, του κανονισμού 1408/71, το θεωρητικό ποσό της παροχής την οποία θα μπορούσε να αξιώσει ο εργαζόμενος αν όλες οι περίοδοι ασφαλίσεως που συμπλήρωσε σε διάφορα κράτη μέλη είχαν συμπληρωθεί στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και υπό τη νομοθεσία την οποία εφαρμόζει ο φορέας κατά την ημερομηνία εκκαθαρίσεως της παροχής.

42 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί αφενός ότι το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ, του κανονισμού 1408/71 προβλέπει ότι το σύνολο των περιόδων ασφαλίσεως δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μεγίστη διάρκεια που απαιτεί για την αναγνώριση του δικαιώματος πλήρους παροχής η νομοθεσία του κράτους μέλους από την οποία εξαρτάται ο φορέας που εκκαθαρίζει την παροχή.

43 Επομένως, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 25 της παρούσας απόφασης, σε περίπτωση όπως η υπό κρίση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, κατά την οποία ο εργαζόμενος δικαιούται πλήρη σύνταξη δυνάμει μόνης της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους χωρίς να επικαλείται περιόδους που συμπλήρωσε υπό τις νομοθεσίες άλλων κρατών μελών στις οποίες είχε υπαχθεί, ο συνυπολογισμός των περιόδων αυτών δεν είναι αναγκαίος για τη συμπλήρωση των περιόδων που συμπληρώθηκαν υπό τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο ζητείται η εκκαθάριση, για την απόκτηση του δικαιώματος παροχών.

44 Στην περίπτωση αυτή, το θεωρητικό ποσό προσδιορίζεται από τον αρμόδιο φορέα του οποίου η νομοθεσία παρέχει δικαίωμα πλήρους συντάξεως, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως που συμπλήρωσε ο εργαζόμενος σε άλλο κράτος μέλος.

45 Πρέπει να σημειωθεί εξάλλου, όσον αφορά το ζήτημα του συνυπολογισμού των πλασματικών περιόδων για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής, ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, ο αρμόδιος φορέας εφαρμόζει ολόκληρη τη νομοθεσία του οικείου κράτους σε τρόπο ώστε, αν η νομοθεσία αυτή προβλέπει ότι η παροχή υπολογίζεται αναλόγως όχι μόνο των πραγματικών ή εξομοι-

ουμένων περιόδων αλλά και ορισμένου αριθμού προσθέτων πλασματικών ετών, η συμπληρωματική αυτή περίοδος πρέπει να λαμβάνεται και αυτή υπόψη για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής.

46 Σημειωτέον επίσης ότι, όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω, για τον κοινοτικό υπολογισμό των παροχών, ο αρμόδιος φορέας πρέπει να εφαρμόσει τον κανονισμό 1408/71 στο σύνολό του και να λάβει υπόψη ιδίως το άρθρο 12, παράγραφος 2, δεύτερη φράση, δυνάμει του οποίου δεν εφαρμόζονται στον εργαζόμενο οι εθνικές διατάξεις περί μειώσεως.

47 Επομένως ο εν λόγω φορέας δεν μπορεί να εφαρμόσει στον εργαζόμενο εθνικούς κανόνες που είναι λιγότερο ευνοϊκοί από τις διατάξεις του κανονισμού 1408/71, ιδίως δε δεν μπορεί να μειώσει, κατ' εφαρμογή εθνικού κανόνα που απαγορεύει τη σώρευση, τον αριθμό των πλασματικών ετών που λαμβάνει υπόψη η νομοθεσία την οποία εφαρμόζει.

48 Υπό τις συνθήκες αυτές, το θεωρητικό ποσό της συντάξεως είναι ίσο με το ποσό της πλήρους συντάξεως στο κράτος μέλος του αρμοδίου φορέα χωρίς να συνυπολογίζονται τα έτη εργασίας που συμπληρώθηκαν στα άλλα κράτη μέλη.

49 Εν συνεχεία, ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει, σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο β, του κανονισμού 1408/71, το πραγματικό ποσό της παροχής βάσει του θεωρητικού ποσού και αναλόγως της διαρκείας των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν, πριν από την επέλευση του κινδύνου, υπό τη νομοθεσία την οποία εφαρμόζει, εν σχέσει προς τη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν προ της επελεύσεως του κινδύνου υπό τις νομοθεσίες όλων των σχετικών κρατών μελών.

50 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο υπολογισμός αυτός πρέπει να γίνεται πάντα διότι, όπως παρατήρησε το Δικαστήριο στη σκέψη 32 της παρούσας απόφασης, οι διατάξεις του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71 πρέπει να εφαρμόζονται στο σύνολό τους (βλ. επίσης απόφαση της 13ης Μαρτίου 1986, 296/84, Sinatra, Συλλογή 1986, σ. 47).

51 Επομένως, το πραγματικό ποσό της παροχής, εξαγόμενο κατόπιν αναλογικού επιμερισμού, πρέπει να υπολογίζεται ακόμα και στην περίπτωση όπου ο εργαζόμενος δικαιούται πλήρη σύνταξη, στο κράτος μέλος όπου ζητείται η εκκαθάριση, βάσει της νομοθεσίας του κράτους αυτού χωρίς να απαιτείται να ληφθούν υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως που συμπλήρωσε σε άλλο κράτος μέλος.

52 Την ερμηνεία αυτή επιρρωννύει εξάλλου το ίδιο το γράμμα του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71, που ορίζει στην παράγραφο 1, δεύτερο εδάφιο, πρώτη φράση, ότι ο αρμόδιος φορέας « προβαίνει επίσης στον υπολογισμό του ποσού της παροχής που θα εχορηγείτο κατ' εφαρμογή των κανόνων της παραγράφου 2, στοιχεία α και β ».

53 Σχετικά με τον συνυπολογισμό πλασματικών περιόδων για τον προσδιορισμό του ποσού της παροχής κατόπιν αναλογικού επιμερισμού, όπως προκύπτει από την απόφαση 95 της διοικητικής επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων, της 24ης Ιανουαρίου 1974, αναφορικά με την ερμηνεία του άρθρου 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ C 99, σ. 5), καθώς και από την απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιουνίου 1980, 793/79, Menzies (Συλλογή 1980, σ. 2085), ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι το ποσό των παροχών υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη πλασματικές περιόδους μεταγενέστερες της επελεύσεως του κινδύνου, λαμβάνει υπόψη τις περιόδους αυτές μόνο για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού κατά την έννοια του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο α, αλλά όχι για τον προσδιορισμό του πραγματικού ποσού κατά την έννοια του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο β, του κανονισμού 1408/71.

54 Ωστόσο, σε περίπτωση όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη όπου οι πλασματικές περίοδοι που αναγνωρίζει η εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία είναι προγενέστερες της επελεύσεως του κινδύνου, πρέπει να περιληφθούν στον υπολογισμό του πραγματικού ποσού της παροχής, όπως προκύπτει άλλωστε σαφώς από την έκφραση « περίοδοι ασφαλείας που πραγματοποιήθηκαν προ της επελεύσεως του κινδύνου » του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο β, του κανονισμού 1408/71.

55 Σημειωτέον επίσης ότι, για τους ίδιους λόγους με τους αναφερόμενους στις σκέψεις 37 έως 39 καθώς και στις σκέψεις 46 και 47 της παρούσας απόφασης, ο αρμόδιος φορέας δεν δικαιούται να αφαιρέσει την περίοδο δραστηριότητας που συμπλήρωσε ο εργαζόμενος σε άλλο κράτος μέλος από τα πλασματικά έτη που προστίθενται στα έτη πραγματικής απασχολήσεως δυνάμει της νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους.

56 Επομένως, το πραγματικό ποσό που προκύπτει κατόπιν αναλογικού επιμερισμού πρέπει να υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πλασματικές περιόδους τις προγενέστερες της επελεύσεως του κινδύνου, οι οποίες συμπληρώνουν τα έτη πραγματικής ή εξομοιουμένης απασχολήσεως δυνάμει της νομοθεσίας την οποία εφαρμόζει ο αρμόδιος φορέας.

57 Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη φράση, του κανονισμού 1408/71, ο φορέας που προβαίνει στην εκκαθάριση οφείλει να συγκρίνει την αυτοτελή παροχή με την παροχή που προκύπτει κατόπιν αναλογικού επιμερισμού και να επιλέξει την υψηλότερη.

58 Συναφώς, αρκεί να σημειωθεί ότι, σε περιπτώσεις όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη όπου το θεωρητικό ποσό της παροχής ισούται με το ποσό της αυτοτελούς παροχής, το πραγματικό ποσό που προκύπτει κατόπιν αναλογικού επιμερισμού είναι αναγκαστικά χαμηλότερο του ποσού της αυτοτελούς παροχής.

59 Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή, η εφαρμογή του άρθρου 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71 δεν μπορεί να οδηγήσει σε ευνοϊκότερο για τον εργαζόμενο αποτέλεσμα.

60 Τρίτον, ο αρμόδιος φορέας οφείλει να εξετάσει αν το σύνολο όλων των παροχών, αυτοτελών και υπολογιζομένων κατόπιν αναλογικού επιμερισμού τις οποίες μπορεί να λάβει ο εργαζόμενος, υπερβαίνει το ανώτατο όριο του άρθρου 46, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71, εν προκειμένω το υψηλότερο θεωρητικό ποσό.

61 Επ' αυτού το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει (απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, C-199/88, Cabras, Συλλογή 1990, σ. I-1023) ότι το υψηλότερο από τα θεωρητικά ποσά παροχών που υπολογίζονται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 2, στοιχείο α, αποτελεί το ανώτατο όριο των παροχών που μπορεί να αξιώσει ο διακινούμενος εργαζόμενος βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας, αυτό δε ισχύει και σε περιπτώσεις όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη, όπου το θεωρητικό ποσό ισούται με το ποσό της πλήρους παροχής η οποία οφείλεται δυνάμει μόνης της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους.

62 Αν το ποσό που προκύπτει υπερβαίνει το ανώτατο όριο, ο φορέας πρέπει να εφαρμόσει τον κοινοτικό, απαγορευτικό της σωρεύσεως, κανόνα του άρθρου 46, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού, ο οποίος, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. π. χ. την απόφαση της 5ης Απριλίου 1990, Pian, όπ. π.), εφαρμόζεται κατ' αποκλεισμό των εθνικών, απαγορευτικών της σωρεύσεως κανόνων.

63 Σε περιπτώσεις όπως η υπό κρίση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, από την απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1987, 323/86, Collini (Συλλογή 1987, σ. 5489) προκύπτει ότι οσάκις ένας μόνο φορέας χορηγεί αυτοτελή παροχή, οφείλει να την προσαρμόσει, μειώνοντάς την σύμφωνα με την παράγραφο 3, δεύτερο εδάφιο, του άρθρου 46, κατά ολόκληρο το ποσό κατά το οποίο το άθροισμα της αυτοτελούς του παροχής και της υπολογιζομένης κατόπιν αναλογικού επιμερισμού υπερβαίνει το ανώτατο όριο του άρθρου 46, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο.

64 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 18 της παρούσας απόφασης, ο αρμόδιος φορέας πρέπει τελικά να συγκρίνει το ποσό των παροχών που οφείλονται κατ' εφαρμογή μόνο του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου περιλαμβανομένων και των απαγορευτικών της σωρεύσεως διατάξεων που περιέχει με το ποσό που οφείλεται κατ' εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου εφαρμοζομένου στο σύνολό του, περιλαμβανομένων και των οικείων, απαγορευτικών της σωρεύσεως διατάξεων.

65 Αν το ποσό της παροχής, διορθωμένο σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71, υπερβαίνει το ποσό που προκύπτει από την εξ ολοκλήρου εφαρμογή μόνης της εθνικής νομοθεσίας περιλαμβανομένων και των οικείων απαγορευτικών της σωρεύσεως κανόνων, επιλέγεται το διορθωμένο ποσό. Αν, αντιθέτως, το ποσό της παροχής που οφείλεται δυνάμει μόνης της εθνικής νομοθεσίας

του αρμοδίου φορέα υπερβαίνει το διορθωμένο ποσό, επιλέγεται το εθνικό ποσό. Συγκεκριμένα, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο υπολογισμός των παροχών βάσει του κοινοτικού δικαίου δεν μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του ποσού της παροχής η οποία αποκτάται βάσει μόνης της εθνικής νομοθεσίας (βλ. απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 1975, 24/75, Petroni, Rec. 1975, σ. 1149), οπότε το άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71 τότε μόνο μπορεί να εφαρμοστεί όταν διά της εφαρμογής του ο διακινούμενος εργαζόμενος λαμβάνει παροχή τουλάχιστον ίδιου ύψους με αυτή που μπορεί να λάβει δυνάμει μόνο των διατάξεων της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας (βλ. απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, Cabras, όπ. π.).

66 Από τις προεκτεθείσες σκέψεις προκύπτει ότι στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου αρμόζει η απάντηση ότι όταν ο διακινούμενος εργαζόμενος πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την κτήση του δικαιώματος πλήρους συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου σύμφωνα με τον εθνικό νόμο ενός μόνο κράτους μέλους, βάσει του οποίου έχουν ληφθεί υπόψη, για τη σύνταξη αυτή, τα πραγματικά ή προς αυτά εξομοιούμενα έτη απασχολήσεως στο κράτος μέλος αυτό, καθώς και ορισμένος αριθμός πλασματικών ετών για τον χρόνο που προηγήθηκε της κτήσεως του δικαιώματος παροχών, και όταν ο εργαζόμενος έχει συμπληρώσει, πριν από την άσκηση της δραστηριότητας αυτής, περίοδο ασφαλίσεως ή απασχολήσεως σε άλλο κράτος μέλος, βάσει της οποίας δικαιούται στο κράτος αυτό σύνταξη αναπηρίας που δεν έχει αντικατασταθεί από σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου, ο κατά το προαναφερθέν άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71 υπολογισμός της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου που δικαιούται ο διακινούμενος αυτός εργαζόμενος πρέπει να πραγματοποιείται ως εξής:

α) καθορίζεται το ποσό της αυτοτελούς παροχής, κατά το άρθρο 46, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71, το οποίο ισούται προς το ποσό της συντάξεως που οφείλεται κατά τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο ζητείται η εκκαθάριση των παροχών, χωρίς να επιτρέπεται η αφαίρεση των περιόδων που έχουν συμπληρωθεί σε άλλο κράτος μέλος από τον αριθμό των πλασματικών ετών που προστίθενται, σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο αρμόδιος φορέας, στα πραγματικά ή προς αυτά εξομοιούμενα έτη εργασίας·

β) καθορίζεται το ποσό της παροχής κατόπιν αναλογικού επιμερισμού, κατά το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πλασματικές περιόδους πριν από την επέλευση του κινδύνου, οι οποίες προστίθενται, σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο αρμόδιος φορέας, στα πραγματικά ή προς αυτά εξομοιούμενα έτη εργασίας·

γ) συγκρίνεται το ποσό της αυτοτελούς παροχής και του ποσού της παροχής κατόπιν αναλογικού επιμερισμού, κατά το άρθρο 46, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71, ο δε αρμόδιος φορέας οφείλει να επιλέξει το υψηλότερο από τα δύο αυτά ποσά·

δ) καθορίζεται το ποσό της παροχής κατόπιν της προσαρμογής που προβλέπει το άρθρο 46, παράγραφος 3, του κανονισμού 1408/71, ο δε αρμόδιος φορέας οφείλει, αν είναι αναγκαίο, να μειώσει το ποσό της αυτοτελούς παροχής κατά το ποσό των παροχών που υπολογίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71, εφόσον η παροχή αυτή υπερβαίνει το ανώτατο όριο που προβλέπεται στην παράγραφο 3, πρώτο εδάφιο, της διατάξεως αυτής·

ε) συγκρίνεται το ποσό που προκύπτει από την πλήρη εφαρμογή του εθνικού και μόνο δικαίου περιλαμβανομένων και των διατάξεών του περί απαγορεύσεως της σωρεύσεως, και του ποσού που προκύπτει από τον υπολογισμό που πραγματοποιείται κατά το άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71, και επιλέγεται το υψηλότερο από τα ποσά αυτά.

Επί των δικαστικών εξόδων

67 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που υπέβαλε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο δεν αποδίδονται. Επειδή η διαδικασία έχει, έναντι των διαδίκων της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται ν' αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1990 το tribunal du travail της Μονσ, αποφαίνεται:

1) Ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους οφείλει να εφαρμόσει το άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής

ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως κωδικοποιήθηκε με τον κανονισμό 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, όταν εκκαθαρίζει τις παροχές που οφείλονται σε διακινούμενο εργαζόμενο ο οποίος πληροί όλες τις προϋποθέσεις για να λάβει πλήρη σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου στο κράτος αυτό και λαμβάνει επίσης σύνταξη αναπηρίας, η οποία δεν έχει μεταβληθεί σε σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου σε άλλο κράτος μέλος, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία ο εργαζόμενος αυτός δεν έχει συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδοτήσεως που απαιτείται κατά τη νομοθεσία του πρώτου κράτους για να αποκτήσει το δικαίωμα παροχών που απορρέει απότη συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως ή απασχολήσεως στο δεύτερο κράτος μέλος.

2) Όταν ο διακινούμενος εργαζόμενος πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την κτήση του δικαιώματος πλήρους συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου σύμφωνα με τον εθνικό νόμο ενός μόνο κράτους μέλους, βάσει του οποίου έχουν ληφθεί υπόψη, για τη σύνταξη αυτή, τα πραγματικά ή προς αυτά εξομοιούμενα έτη απασχολήσεως στο κράτος μέλος αυτό, καθώς και ορισμένος αριθμός πλασματικών ετών για την περίοδο που προηγήθηκε της κτήσεως του δικαιώματος παροχών, και όταν ο εργαζόμενος έχει συμπληρώσει, πριν από την άσκηση της δραστηριότητας αυτής, περίοδο ασφαλίσεως ή απασχολήσεως σε άλλο κράτος μέλος, βάσει της οποίας δικαιούται στο κράτος αυτό σύνταξη αναπηρίας, που δεν έχει αντικατασταθεί από σύνταξη λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου, ο κατά το προαναφερθέν άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71 υπολογισμός της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου που δικαιούται ο διακινούμενος αυτός εργαζόμενος πρέπει να πραγματοποιείται ως εξής:

α) καθορίζεται το ποσό της αυτοτελούς παροχής, κατά το άρθρο 46, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71, το οποίο ισούται προς το ποσό της συντάξεως που οφείλεται κατά τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο ζητείται η εκκαθάριση των παροχών, χωρίς να επιτρέπεται η αφαίρεση των περιόδων που έχουν συμπληρωθεί σε άλλο κράτος μέλος από τον αριθμό των πλασματικών ετών που προστίθενται, σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο αρμόδιος φορέας, στα πραγματικά ή προς αυτά εξομοιούμενα έτη εργασίας·

β) καθορίζεται το ποσό της παροχής κατόπιν αναλογικού επιμερισμού, κατά το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πλασματικές περιόδους πριν από την επέλευση του κινδύνου, οι οποίες προστίθενται, σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο αρμόδιος φορέας, στα πραγματικά ή προς αυτά εξομοιούμενα έτη εργασίας·

γ) συγκρίνεται το ποσό της αυτοτελούς παροχής και το ποσό της παροχής κατόπιν αναλογικού επιμερισμού, κατά το άρθρο 46, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71, ο δε αρμόδιος φορέας οφείλει να επιλέξει το υψηλότερο από τα δύο αυτά ποσά·

δ) καθορίζεται το ποσό της παροχής κατόπιν της προσαρμογής που προβλέπει το άρθρο 46, παράγραφος 3, του κανονισμού 1408/71, ο δε αρμόδιος φορέας οφείλει, αν είναι αναγκαίο, να μειώσει το ποσό της αυτοτελούς παροχής κατά το ποσό των παροχών που υπολογίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 46 του κανονισμού 1408/71, εφόσον η παροχή αυτή υπερβαίνει το ανώτατο όριο που προβλέπεται στην παράγραφο 3, πρώτο εδάφιο, της διατάξεως αυτής·

ε) συγκρίνεται το ποσό που προκύπτει από την πλήρη εφαρμογή του εθνικού και μόνο δικαίου, περιλαμβανομένων και των διατάξεών του για την απαγόρευση των σωρεύσεως, και το ποσό που προκύπτει από τον υπολογισμό που πραγματοποιείται κατά το άρθρο 46 του κανονισμού 1408/71, και επιλέγεται το υψηλότερο από τα ποσά αυτά.

Schockweiler Mancini Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Φεβρουαρίου 1992.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

F. A. Schockweiler